Dienst Curriculum & vorming
Guimardstraat 1 • 1040 BRUSSEL
+32 2 507 06 01
www.katholiekonderwijs.vlaanderen

DOCUMENT

Raamtekst observerende en oriënterende eerste graad

ONTWERP

Vooraf

Deze raamtekst vormt een kader waarin alle facetten voor een observerende en oriënterende eerste graad samengebracht zijn. Voor verdieping verwijzen we naar andere teksten van Katholiek Onderwijs Vlaanderen (zie ook bibliografie). De aanbevelingen en eigen keuzes van Katholiek Onderwijs Vlaanderen zijn in de tekst in kaders opgenomen.

De studiekeuze van de leerlingen verloopt getrapt doorheen het secundair onderwijs. De observerende en oriënterende eerste graad vormt daarin een eerste trede. Leerlingen leren er verder ontdekken wie ze zijn, waar hun interesses en intrinsieke mogelijkheden liggen.

Het is belangrijk dat de leerlingen in de eerste graad een algemene vorming krijgen waarin alle vormingscomponenten aan bod komen en die de intrinsieke mogelijkheden van leerlingen tot hun recht laat komen. Via de algemene vorming, het keuzegedeelte en de basisoptie krijgen leerlingen alle ruimte om hun interesses en intrinsieke mogelijkheden te verkennen en te ontplooien zodat ze op het einde van de eerste graad een gemotiveerde keuze kunnen maken voor de tweede graad: voor een studiedomein op basis van hun interesse en voor een finaliteit op basis van hun abstractievermogen.

De uitgangspunten in deze tekst kunnen de realisatie van een observerende en oriënterende eerste graad faciliteren. Toch zijn het uiteindelijk de scholen die keuzes maken voor de vorming van hun leerlingen in functie van maatschappelijke ontwikkelingen, de schoolcontext, het pedagogisch project, de leerlingenpopulatie en het onderwijsaanbod (basisopties) in de schoot van de scholengemeenschap. Zo kunnen zij ervoor zorgen dat alle leerlingen in de eerste graad alle kansen krijgen om ten volle tot ontwikkeling te komen en keuzevaardig te worden.

1 Overgang basisonderwijs naar secundair onderwijs

1.1 Instroom

De leerlingen die in de eerste graad instromen, bevinden zich in een overgangsfase tussen kind en adolescent. Ze ervaren veranderingen op lichamelijk, cognitief, psychisch en sociaal vlak. Omdat ieders ontwikkeling op een ander tempo verloopt, is er een grote verscheidenheid onder hen.

Die heterogeniteit zal in de toekomst nog groter worden onder meer door de invoering van het M-decreet, de koppeling van het getuigschrift basisonderwijs aan de instroom in de eerste graad[1] …

Vanuit de inclusiegedachte is het belangrijk dat alle leerlingen in het gewoon of buitengewoon onderwijs een plaats vinden die bij hun interesses en intrinsieke mogelijkheden aansluit.

Leerlingen kunnen in de toekomst ook nog altijd op basis van leeftijd in de B-stroom instromen.[2] Vaak spelen naast persoonlijke factoren, ook de sociale achtergrond en taalachterstand mee in een schoolse vertraging die leerlingen oplopen. Die achtergrondfactoren hebben een invloed op hun schoolse prestaties en motivatie. Hun noden (h)erkennen en er positief op inspelen is essentieel. De succeservaringen die daarbij ontstaan, maken dat leerlingen in hun motivatie, welbevinden en zelfvertrouwen gesterkt kunnen worden.

Vanaf juni 2018 worden er twee getuigschriften uitgereikt op het einde van het basisonderwijs:

- een getuigschrift basisonderwijs als de leerling de eindtermgerelateerde leerplandoelstellingen in voldoende mate behaald heeft;
- als dat niet het geval is, een getuigschrift dat aangeeft welke doelen de leerling wel behaald heeft.[3]

1.2 Terugkoppelen van informatie naar het bao

Gegevens die op de leerlingspecifieke onderwijsloopbaan betrekking hebben, worden nu al met het secundair onderwijs gecommuniceerd[4], onder meer via de basofiche[5]. Zo kunnen de groeimogelijkheden, de zorgen en aandachtspunten in de benadering van de leerling doorgegeven worden en kan het secundair onderwijs, rekening houdend met de schooleigen context, verder bouwen op de weg die de leerling in het basisonderwijs afgelegd heeft.

In de toekomst zorgt het secundair onderwijs ervoor dat de informatie over de resultaten van haar leerlingen naar het basisonderwijs terugstroomt.[6] Basisscholen krijgen daardoor een beter zicht op de evolutie van hun leerlingen en kunnen de verkregen data voor kwaliteitsontwikkeling inzetten.

2 Algemene vorming

2.1 Alle vormingscomponenten voor alle leerlingen

Scholen spelen in op de diverse leerlingenprofielen door leerlingen een algemene vorming aan te bieden waarin alle vormingscomponenten[7] aan bod komen. Zo worden álle leerlingen (A-stroom, B-stroom, buso) aangesproken op hun interesses en intrinsieke mogelijkheden en ontdekken ze die domeinen waarin ze zich verder willen bekwamen.

In de toekomst zal er nog meer aandacht gaan naar de algemene vorming doordat er meer lesuren voor uitgetrokken worden. Zo komt er in het tweede leerjaar van de A-stroom één lesuur bij. De

[1] Masterplan p.16
[2] Masterplan p. 16
[3] Onderwijsdecreet XXVII, art. II.8.
[4] Decreet basisonderwijs, art. 31
[5] M-VVKSO-2015-011, 2 januari 2017, Continuering van zorg van bao naar so
[6] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 4.
[7] Wij onderscheiden culturele vorming, economische vorming, levensbeschouwelijke vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke en historische vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming, wiskundige vorming.

ONTWERP

grootste verandering situeert zich in het tweede leerjaar van de B-stroom waar vier lesuren algemene vorming toegevoegd worden.[8]

☞ In de wijze waarop scholen hun algemene vorming vormgeven, kunnen ze op hun leerlingenpopulatie inspelen. Zo kunnen ze ervoor kiezen om vormingscomponenten ook vanuit concrete situaties aan te brengen.

In de toekomst verdwijnt het onderscheid tussen de vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen. Hoewel de vakkenlijsten blijven bestaan, worden er mogelijkheden voorzien om de leerdoelen te realiseren in vakkenclusters.[9]

☞ Katholiek Onderwijs Vlaanderen hanteert een nieuw leerplanconcept[10] dat vertrekt vanuit een geïntegreerd geheel van vorming, ruimte laat voor de professionaliteit van leraren en meer eigenaarschap geeft aan schoolteams. Rekening houdend met de schooleigen context, met de competenties van hun leraren en hun pedagogisch project, kunnen scholen kiezen uit diverse modellen waarin leerdoelen meer of minder geclusterd worden (vakken, vakkenclusters, projectwerk …).

☞ Het nieuwe leerplanconcept van het secundair onderwijs sluit waar mogelijk aan bij Zin in leren! Zin in leven! van het basisonderwijs en houdt tegelijkertijd voldoende rekening met de eigenheid van het secundair onderwijs.

2.2 Verschillende beheersingsniveaus van vorming

Leerlingen zijn niet gelijk, maar wel gelijkwaardig. Daarom willen we alle leerlingen in de eerste graad voldoende uitdagen en tegelijkertijd voldoende ondersteunen.

In de toekomst wordt de algemene vorming in een gelaagd systeem van onderwijsdoelen opgedeeld: basisgeletterdheid, eindtermen en differentiële doelen.[11]

☞ Als scholen leerlingen willen aanspreken op hun intrinsieke mogelijkheden en hen succeservaringen willen laten beleven, dan zal het belangrijk zijn dat ze alle leerlingen uit de A- en B-stroom uitdagen en ondersteunen voor de voor hen relevante aspecten van vorming. Die aspecten kunnen verschillen tussen en binnen vormingscomponenten en kunnen op elke laag betrekking hebben (basisgeletterdheid, eindtermen, differentiële doelen).

In de eindtermen, die in de toekomst geordend worden in sleutelcompetenties, legt de overheid de minimumdoelen vast die binnen de algemene vorming door het grootste gedeelte van de leerlingen bereikt moeten worden. Er komt een afzonderlijke set eindtermen voor de A- en voor de B-stroom.[12]

Voor sleutelcompetenties die gelinkt worden aan de basisgeletterdheid geeft de overheid aan welke van die eindtermen door elke leerling bereikt moeten worden.[13]

Bij bepaalde leerlingengroepen blijken reële vormingstekorten te bestaan. Dat dwingt ons om bijkomende inspanningen te leveren om aan elke leerling die vorming te geven waar hij recht op

[8] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 8.
[9] Masterplan p. 16-17.
[10] Cf. Modernisering so: nieuw leerplanconcept
[11] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 9-10.
[12] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 9-10.
[13] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 9-10.

ONTWERP

heeft en nood aan heeft. Het is dan ook belangrijk om volop in te zetten op het vormen van leerlingen die moeite hebben om het basisniveau van vorming te halen.

☞ Leerlingen moeten de kans krijgen om die essentiële kennis, vaardigheden en attitudes spiraalsgewijs te verwerven vanuit steeds bredere en complexere contexten. Scholen blijven daarop inzetten tot in de derde graad.

De onderwijsverstrekkers zorgen samen voor differentiële doelen (verbredings- en/of verdiepende doelen) waardoor elke leerling van de A- en van de B-stroom op zijn niveau uitgedaagd wordt. Enkel voor Nederlands legt de overheid zelf de differentiële doelen vast.[14]

☞ Verbredende doelen geven de leerling een duidelijker inzicht in zijn interesses met het oog op de keuze voor een studiedomein en een studierichting in de tweede graad.

☞ Verdiepende doelen geven de leerling een duidelijker inzicht in zijn abstractievermogen met het oog op de keuze voor een finaliteit in de tweede graad. Die doelen zouden ook elke leraar in staat moeten stellen om op basis van duidelijke criteria een advies te geven over het abstractievermogen van de leerling in functie van zijn studiekeuze voor de tweede graad.

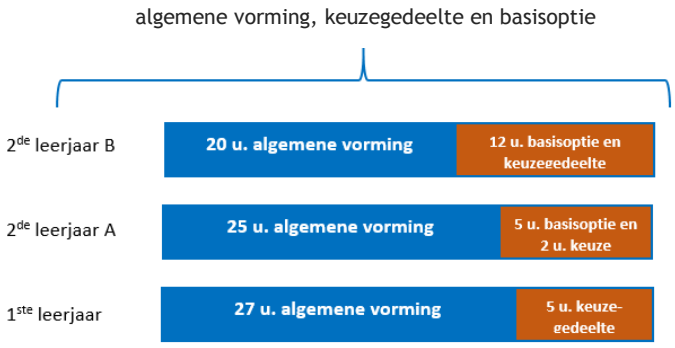
☞ Het is belangrijk om erover te waken dat scholen alle leerlingen uitdagen door de voor hen relevante differentiële doelen aan te bieden. Dat kan verschillend zijn van vormingscomponent tot vormingscomponent en zelfs binnen een vormingscomponent.

Door de differentiële doelen in de B-stroom op het basisniveau van de A-stroom af te stemmen, worden diverse schakelmogelijkheden gefaciliteerd voor intrinsiek cognitief sterke leerlingen die om een of andere reden (taalachterstand …) in de B-stroom zitten.[15]

3 Keuzegedeelte

Het keuzegedeelte (of het zgn. complementair gedeelte) heeft drie doelstellingen:

- remediëren;
- verdiepen/uitdagen;
- werken aan keuzevaardigheden.

In het eerste leerjaar worden daarvoor 5 lesuren voorzien. In het tweede leerjaar A bestaat het keuzegedeelte uit 5 lesuren basisoptie en 2 lesuren differentiatiepakketten.

In het tweede leerjaar B gaat het om een totaalpakket van 12 lesuren waarin zowel de basisoptie als de differentiatiepakketten aangeboden worden. Naar analogie met het tweede leerjaar A kiezen we voor 10 lesuren basisoptie en 2 lesuren differentiatiepakketten.

[14] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 9.
[15] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 17.

ONTWERP

3.1 Differentiatiepakketten

Zowel in het eerste als in het tweede leerjaar zijn er diverse inhoudelijke keuzemogelijkheden: economie, klassieke talen, kunst, moderne vreemde talen, Nederlands, sociale vorming, sport, technologie en wiskunde/wetenschappen.

Volgens de conceptnota kan een school remediëring opleggen, maar moet elke leerling ook een deel van het keuzegedeelte vrij kunnen kiezen.[16]

☞ De keuzes die de school bij de invulling van het keuzegedeelte maakt, moeten voldoende transparant zijn en vormen geen voorafname[17]:
- Het keuzegedeelte in het eerste jaar is niet bepalend voor de toegang tot een basisoptie in het tweede jaar (behalve bij klassieke talen).
- Op dezelfde manier is het keuzegedeelte in het tweede jaar niet bepalend voor, noch een voorafname op, de studiekeuze naar de tweede graad: de keuze voor om het even welk studiedomein blijft mogelijk.

Differentiatie en remediëring maken deel uit van het reguliere lesgebeuren en het didactisch handelen van de leraar. Ze zijn dan ook inherent aan de algemene vorming van alle leerlingen. Vorming houdt immers rekening met de intrinsieke mogelijkheden, maar ook met de beperkingen van leerlingen, en wordt dus per definitie gedifferentieerd aangeboden. Daarom kunnen en mogen differentiatie en remediëring niet beperkt worden tot het keuzegedeelte.

☞ Een school kan remediëring bewust inzetten als één van de elementen van haar zorgbrede werking waardoor die leerlingen die er extra nood aan hebben, bijkomend ondersteund kunnen worden. Remediëring kan in scholen op diverse manieren gestalte krijgen: van een uitbreiding op klasniveau van het aantal lesuren dat aan een bepaald vak besteed wordt tot afzonderlijke lesuren waarbij leerlingen individueel of in kleine groepjes voor die vakken of onderwerpen ondersteund worden waarmee ze op dat moment problemen ervaren.

☞ Ook differentiatie kan in scholen op diverse manieren gestalte krijgen.

Aanvullend op de algemene vorming werkt de school in het keuzegedeelte ook aan keuzevaardigheden zodat leerlingen zichzelf beter leren kennen.

☞ Alle leerlingen uit de A- en de B-stroom moeten voldoende mogelijkheden krijgen om een gedeelte vrij te kiezen uit het aanbod van de school.

3.2 Basisopties

In aanvulling op de algemene vorming ondersteunen basisopties leerlingen om een gemotiveerde keuze te maken voor de tweede graad: voor een studiedomein op basis van hun interesse en voor een finaliteit op basis van hun abstractievermogen. Een basisoptie draagt immers bij tot een goede observatie en oriëntatie van de leerling.

[16] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 10.
[17] Het gaat m.a.w. niet om bijkomende leerstof inherent aan een discipline die noodzakelijk is om de overstap te kunnen maken naar een studierichting in de tweede graad.

ONTWERP

In de A-stroom onderscheiden we 11 basisopties, in de B-stroom 7. Sommige basisopties worden verdeeld in diverse pakketten.[18]

De overheid laat scholen de keuze om een basisoptie of een invulling via pakketten aan te bieden. In de A-stroom kan de leerling uit het aanbod van de school slechts kiezen voor één basisoptie of voor één pakket van een basisoptie.[19] In de B-stroom kan de leerling maximaal 3 basisopties of pakketten combineren.

☞ Scholen kiezen voor basisopties en niet voor pakketten. De inrichting in pakketten verhindert een ruimere observatie van de leerlingen waardoor ze bij de oriëntatie minder op hun intrinsieke mogelijkheden en interesses kunnen inspelen.

De onderwijsverstrekkers leggen de doelen vast in een curriculumdossier voor elke basisoptie, niet voor een pakket.[20]

☞ Daarbij zal Katholiek Onderwijs Vlaanderen elke basisoptie inhoudelijk breed aanbieden door de link met de algemene vorming en andere basisopties te expliciteren en te bewaken.

☞ Ook de leerplannen schrijft Katholiek Onderwijs Vlaanderen op het niveau van de basisoptie en niet voor een afzonderlijk pakket. Voor de basisopties van de B-stroom schrijven we leerplannen naar rato van 5 lesuren. Voor STEM-technieken kan er op basis van het leerplan een uitbreiding zijn naar 10 lesuren omwille van de vele contexten waarin de school de basisoptie vorm kan geven (Elektriciteit, Hout en bouw, Mechanica, Land- en tuinbouw, Printmedia, Schilderen en decoratie …) en in functie van een goed overwogen keuze voor een studierichting in de tweede graad.

In een observerende en oriënterende eerste graad staan basisopties niet los van de algemene vorming. Ze vormen samen één geheel. Door binnen de basisopties te werken met differentiële doelen die het volledige continuüm bestrijken, worden leerlingen ook binnen de basisopties op hun niveau uitgedaagd. Waar mogelijk werken we binnen de basisoptie geïntegreerd verder aan de differentiële doelen van de algemene vorming. Om de nieuwsgierigheid van de leerlingen te prikkelen, gebeurt dat bij voorkeur vanuit betekenisvolle contexten.

☞ Een basisoptie is toegankelijk voor alle leerlingen, ongeacht hun abstractieniveau. Basisopties worden over het volledige continuüm aangeboden, van abstraherend tot de meer concrete benadering ervan, zodat alle leerlingen de kans krijgen om op basis van hun interesses en intrinsieke mogelijkheden voor een basisoptie te kiezen.

☞ De basisoptie vormt, net zoals het keuzegedeelte, geen voorafname op de keuze van een domein of studierichting in de tweede graad (behalve Latijn(-Grieks)).

☞ Het abstractieniveau van de algemene vorming wordt niet aan een basisoptie gekoppeld.

Leerlingen van de B-stroom zullen ook kunnen kiezen voor een opstroomoptie.[21] Om alle leerlingen alle kansen te geven om op het juiste ogenblik te schakelen, is het belangrijk dat scholen schakelmogelijkheden faciliteren door differentiatie aan te bieden binnen de algemene vorming. Specifiek voor de B-stroom zijn de differentiële doelen afgestemd op het basisniveau van de A-stroom (zie ook hoofdstuk 3).

[18] Conceptnota Addendum bij conceptnota's eerste, tweede en derde graad SO, p. 3.
[19] Conceptnota Addendum bij conceptnota's eerste, tweede en derde graad SO, p. 3.
[20] Conceptnota Addendum bij conceptnota's eerste, tweede en derde graad SO, p. 2.
[21] Conceptnota Addendum bij conceptnota's eerste, tweede en derde graad SO, p. 4.

ONTWERP

☞ Schakelmogelijkheden zijn vooral interessant tijdens en na het eerste leerjaar B. Op het einde van de eerste graad kiezen leerlingen een finaliteit die aansluit bij hun intrinsieke mogelijkheden. Bovendien maakt remediëring inherent deel uit van onderwijzen (zie hoger). Dat maakt dat een afzonderlijke opstroomoptie als basisoptie in het tweede leerjaar B overbodig wordt.

4 Delibereren en oriënteren

Door een goede observatie vanuit de algemene vorming, het keuzegedeelte en de basisoptie maakt de leerling na de eerste graad een keuze voor een studiedomein op basis van zijn interesse en een finaliteit op basis van zijn abstractievermogen. Daarbij zullen zowel persoonlijkheidskenmerken en interesses als abstractievermogen en transfervaardigheid een belangrijke rol spelen.

Wie ontwikkelingsgericht naar vorming kijkt, gunt leerlingen twee jaar de tijd om die keuze te maken en om de leerdoelen van de eerste graad in voldoende mate te behalen. Leerlingen in de eerste graad zijn nog volop op zoek naar zichzelf, hun studiemethode en de juiste studiekeuze. Ze moeten de kans krijgen om zich verder te ontwikkelen en hun zoektocht verder te zetten.

Het beleid dat de school voert op het vlak van delibereren en oriënteren is ingebed in haar evaluatiebeleid.[22]

☞ Na het eerste jaar geven scholen bij voorkeur enkel een advies waar dat zinvol is in functie van de keuze voor een basisoptie die aansluit bij de interesses en intrinsieke mogelijkheden van een leerling of het schakelen van leerlingen tussen de A- en B-stroom (in beide richtingen) en reiken ze geen oriënteringsattesten uit.

☞ Op het einde van de eerste graad reiken scholen een attest uit en spreken ze een advies uit voor elke leerling. Om een goed onderbouwd advies voor de tweede graad te formuleren, brengt de klassenraad de interesses en intrinsieke mogelijkheden van de leerling in kaart. Ze gaat na welke studiedomeinen daar best op afgestemd zijn en - rekening houdend met de differentiële doelen die een leerling al dan niet bereikt heeft - welke finaliteit ze daaraan koppelt.

Na de eerste graad kan de klassenraad vaststellen dat een leerling problemen zal ondervinden als hij naar een bepaalde finaliteit doorstroomt. Clausuleren gebeurt zo beperkt en omzichtig mogelijk met oog voor het groeipotentieel van elke leerling, enkel goed gemotiveerd en bij voorkeur niet voor een studiedomein.

C-attesten worden enkel hoogst uitzonderlijk uitgereikt. Uit onderzoek blijkt dat overzitten vaak een negatieve impact heeft op de verdere schoolloopbaan van de leerling. Scholen streven ernaar om een vloeiende schoolloopbaan bij hun leerlingen te realiseren. Dat kunnen ze onder meer bevorderen door ontwikkelingsgericht te werken en de studiekeuze en het studiekeuzeproces van de leerlingen te optimaliseren.

Volgens de conceptnota hebben scholen de mogelijkheid om na het eerste leerjaar de keuze voor een basisoptie te beperken en remediëringspakketten op te leggen.[23]

☞ Het is niet wenselijk dat de klassenraad na het eerste leerjaar de keuzemogelijkheden voor bepaalde basisopties inperkt. Basisopties hebben een verkennend karakter en bieden kansen om

[22] Zie hiervoor o.m. M-VVKSO-2014-025 – Uitgangspunten voor een evaluatiebeleid van de school.
[23] Conceptnota Modernisering secundair onderwijs en maatregelen basisonderwijs en eerste graad, p. 18.

ONTWERP

alle leerlingen nog meer te observeren en oriënteren. Een inperking versterkt bovendien een hierarchische perceptie van de basisopties.

☞ *Opgelegde* remediëringspakketten gaan voorbij aan de professionaliteit van de leraar. Het is immers de leraar die erover waakt hoe en wanneer hij de nodige differentiatie en remediëring inbrengt. Bovendien zijn *opgelegde* remediëringspakketten, in het bijzonder bij een schoolwijziging, organisatorisch niet altijd even vanzelfsprekend om te realiseren. Remediëringspakketten kunnen in het kader van een zorgbrede werking binnen de school ingezet worden (zie hoofdstuk 4).

☞ Herexamens zijn eerder uitzondering op de regel: de deliberatie is immers het resultaat van het lange traject dat de school met de leerling gelopen heeft.

5 Schoolorganisatie

Scholen beslissen autonoom hoe ze hun onderwijs organiseren. Het is daarbij belangrijk dat ze de principes van een observerende en oriënterende eerste graad bewaken en faciliteren. Ze houden rekening met de maatschappelijke ontwikkelingen, de schoolcontext, de leerlingenpopulatie, hun pedagogisch project en de draagkracht van hun personeel.

Scholen kunnen vrij kiezen welke van deze basisopties ze zullen aanbieden.[24]

Basisopties A-stroom	Basisopties B-stroom
Economie & organisatie	Economie & organisatie
Kunst & creatie	Kunst & creatie
Latijn(-Grieks)	
Maatschappij & welzijn	Maatschappij & welzijn
Moderne talen & wetenschappen	
Sport	Sport
STEM-technieken	STEM-technieken
STEM-wetenschappen	
Voeding & horeca	Voeding & horeca
	Opstroomoptie

In afwachting van BOS vertrekken we in deze raamtekst nog van de scholengemeenschap.

☞ Elke scholengemeenschap investeert in een eerste graad die ten volle haar oriënterende en observerende rol kan vervullen. Ze voorziet in een transparant, evenwichtig en stabiel aanbod van basisopties. De scholen van eenzelfde scholengemeenschap (of van alle betrokken scholengemeenschappen binnen eenzelfde onderwijsregio) spreken onderling af
- wie investeert /wie niet investeert in een eerste graad;
- wie welke basisopties zal organiseren;
- voor welk organisatiemodel gekozen wordt (een *horizontaal model* waarbij de eerstegraadsleerlingen gegroepeerd worden op één locatie, een *verticaal model* waarbij ze een driegradenstructuur voor ogen houden of een *gemengd model* waarbij scholen afspreken wie een eerste graad/wie geen eerste graad zal inrichten).[25]

[24] Conceptnota Addendum bij conceptnota's eerste, tweede en derde graad SO, p. 3.
[25] Cf. Modernisering so: Onderwijsplanning eerste graad.

ONTWERP

☞ Omdat schakelmogelijkheden vooral interessant zijn tijdens en na het 1ste leerjaar B en omdat remediëring inherent deel uitmaakt van onderwijzen, is het belangrijk dat scholen inzetten op de differentiële doelen om leerlingen te laten schakelen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft daarom geen nood aan de basisoptie Opstroomoptie (zie ook hoofdstuk 4).

☞ De organisatie van de basisopties kan nooit een vrijgeleide zijn voor de programmatie van passend vervolgonderwijs in de tweede of derde graad.

☞ Elke scholengemeenschap heeft de maatschappelijk opdracht om in functie van de instroom een voldoende aanbod van de B-stroom te voorzien.

6 Transparante communicatie

Een school kan diverse keuzes maken voor de invulling van het keuzegedeelte en haar aanbod van basisopties. Opdat leerlingen een goede studiekeuze kunnen maken, is het belangrijk om transparant te communiceren naar alle schoolbetrokken partners (leerlingen, ouders, CLB, basisonderwijs …).

☞ Scholen zijn transparant in hun benamingen en geven duidelijk aan dat de keuzes die leerlingen in het eerste jaar maken, niet bepalend zijn voor de toegang tot een basisoptie in het tweede jaar (behalve voor Latijn(-Grieks)) en dat elke basisoptie nog alle mogelijkheden voor de keuze voor een studiedomein in de tweede graad openlaat.

ONTWERP

Bibliografie

Hieronder is een overzicht opgenomen van de voornaamste publicaties die bij de onderwerpen van bovenstaande tekst aansluiten. Verschillende van die publicaties zijn in wording.

- *Onderwijsplanning eerste graad*
- *Leerplannen so in de toekomst*
- *Vakken en vakkenclusters voor de algemene vorming in de eerste graad*
- *Differentiële doelen in de eerste graad*
- *Mogelijkheden voor het keuzegedeelte in de eerste graad*
- *Basisopties*
- *Oriënteren en attesteren in de eerste graad*